

Vedení kroužku. Jak na to, pojďme společně krok za krokem. Část 15.

Porovnání dvou vrcholných přírodovědných soutěží v ČR, ZST a YPEF

V jarních měsících se žáci a studenti zúčastňují postupových kol soutěže YPEF a děti v kroužcích se připravují na svá místní kola ZST, z kterých nejlepší postupují do okresních kol. Pojďme si obě tyto soutěže nejen porovnat, ale především ukázat jejich význam se společným cílem.

Zlatá srnčí trofej (dále ZST) je tradiční, přírodovědná soutěž, pořádaná Českomoravskou mysliveckou jednotou (ČMMJ). Smyslem soutěže je umožnit setkání dětí s hlubším zájmem o přírodu a její ochranu a myslivost. Soutěž umožňuje ověřit a porovnat znalosti dětí z těchto oblastí a je díky obětavým organizátorům realizována na vysoké vědomostní úrovni již mnoho let. Pravidelná soutěžní klání umožňují i další inspirace pro děti i vedoucí přírodovědných kroužků k dalším druhům činností v přírodě a pro přírodu a myslivost. Koordinací soutěže na celostátní úrovni a pořádáním 14 ti denního Národního kola je pověřeno ČMMJ. Na úrovni místních a okresních kol s ní však dlouhodobě spolupracuje řada pořadatelů ze spřízněných organizací a subjektů (např. ČSOP, Národní parky, DDM, školská zařízení, občanská sdružení apod.) Ne všechny Okresní myslivecké spolky organizují ZST.

Young People in European Forests (YPEF)

YPEF je znalostní soutěž zaměřena na žáky a studenty všech základních a středních škol. Cílem této soutěže, která má své kořeny u polských lesníků, je zlepšit povědomí zejména mládeže, ale i celé společnosti, o významu lesů a zdůraznit význam lesnictví v současné době. Jedná se o mezinárodní soutěž, do které jsou aktivně zapojeny lesnické instituce z cca 11 zemí Evropy, je organizovaná při ZŠ a SŠ. Záštitu nad organizací soutěže v ČR má Česká lesnická společnost a přímo se na ní podílejí lesnické školy a mnoho lesnických organizací.

Na organizaci soutěže v ČR se přímo podílejí střední lesnické školy a Fakulta lesnická a dřevařská České zemědělské univerzity v Praze. Akci podporuje Ministerstvo zemědělství, Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR a některé soukromé společnosti. Díky grantům a sponzorským příspěvkům mají soutěžení družstva s doprovodem ve všech kolech zajištěno zdarma občerstvení, u celodenního národního kola i ubytování.

Cílem této soutěže, je **zlepšit povědomí zejména mládeže, ale zároveň celé společnosti, o významu lesů**. Soutěž má 4 kola (úrovně), které se konají chronologicky po sobě. Do dalšího kola postupuje vždy vítězné družstvo z kategorie mladších žáků a vítězné družstvo z kategorie starších žáků. Výjimkou je mezinárodní kolo soutěže, kam postupuje **absolutní vítěz z národního kola**.

Soutěž Zlatá srnčí trofej díky svému historickému základu a tradici, dává možnost pro vytvoření podobných přírodovědných soutěží v ČR. Podle jejího vzoru jsou organizovány další soutěže, Zlatá včela – včelařský svaz, Zlatý prut – rybářský svaz a Zlatý list – ČSOP. Každá z těchto soutěží má svá pravidla, propozice, systém. Všechny soutěže jsou organizovány pouze pro děti ve věku od 7 do 15 ti let v různých kategoriích jako součást neformálního vzdělávání.

ZST je soutěž otevřená, může se do ní přihlásit kdokoli z veřejnosti, aniž by musel chodit do jakéhokoliv kroužku. Takže děti z odlehlých vesnic, malých měst, které mají díky péči rodičů a prarodičů velmi blízko k přírodě, žijí v ní v úzkém kontaktu, mají neskutečné dovednosti a vědomosti, tudíž mají možnost své znalosti využít v této soutěži v okresním kole. V případě úspěchu, mohou být nominováni do národního kola za daný okres. Každá ZŠ, DDM může do okresního kola nominovat také své zástupce. Jedná se ale jen o jednotlivce, zde soutěž na týmovou práci není cílena.

YPEF je mladá soutěž, která má zaměření na ZŠ a SŠ ve věku 12 až 19 let. Zde vidíme již velký rozdíl. Posunuta věková kategorie je díky speciálnímu zaměření na význam lesa a lesnictví. Vychází z ŠVP (školní vzdělávací plány) odborných lesnických škol, zaměřuje se na týmovou práci a úzké vědomostní informace. Každá škola může vysílat družstvo o 3 členech. Rozvíjí tím spolupráci, toleranci, kreativitu, vzájemnou pomoc a vstřícnost. Díky garanci odborných středních a vysokých lesnických škol, je YPEF zaměřena na lesy a lesnictví v současné době, ostatní disciplíny ze ZST, zde probíhají velmi okrajově. Pozitivní na YPEF je zapojení středních škol a požadavek znalosti anglického jazyka. Zde je velký rozdíl od pojetí ZST. Navíc garantem soutěže je Ministerstvo školství a zemědělství, kdežto ZST garantuje zájmová organizace Českomoravská myslivecká jednota, která díky projektům, grantům a dotacím může celou soutěž zaštiťovat.

Plzeňský, Karlovarský a Ústecký kraj organizují 9 akcí celkem. Kraj Vysočina, Jihomoravský organizují 12 akcí, Liberecký, Královehradecký a Pardubický kraj organizují 12 akcí. Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský kraj 15 akcí, samostatně Jihočeský kraj organizuje 3 akce, Středočeský a hlavní město Praha 4 akce. **Rozdíl je právě v jedné organizační složce, ZST není organizována přes kraje, YPEF ano.**

Velké pozitivum YPEF je pokračování soutěže na mezinárodní úrovni. Z původních 11 států se letošního finále zúčastní již 12 států. Jedná se o vysoce profesní a odbornou soutěž, kde jejich účastníci musí mít i odborné znalosti, které dokáží prezentovat v anglickém jazyce.

ZST je soutěž otevřená široké veřejnosti a je vrcholem zájmového neformálního vzdělávání v celé republice. Každoročně se jí zúčastní kolem 4 tisíc dětí. YPEF je specializovaná soutěž, kdy regiony jsou spojené a v nich probíhají jen na některých místech okresní kola.

Jedna soutěž doplňuje druhou, obě mají svá specifika, ale především stejný cíl. Navzájem se doplňují, motivují a předávají si nejen zkušenosti a nápady, ale především spolupracují.

V ČR probíhá mnoho soutěží, programů, výstav, které mají jediný cíl, ochranu a péči lesního prostředí a přírody jako celku. Zlatá srnčí trofej má velký význam v oslovení široké veřejnosti od nejmenších dětí a dává jim možnosti dále v jejich zájmech profesně pokračovat.

YPEF je svou zaměřeností kvalitní soutěží v rámci vzdělávání v ZŠ a SŠ. Obě soutěže se velmi dobře doplňují. V YPEF žáci a studenti již musí mít odborné znalosti na mnohem vyšší úrovni, které navíc prezentují i v anglickém jazyce.

Ze zkušeností víme, že úspěšní zástupci svých škol a regionů, jsou i absolventi soutěží v ZST.

Soutěž **YPEF** využívají SŠ a VŠ lesnického zaměření jako vhodnou formu náboru nových žáků a studentů. Žáci ZŠ mají možnost se seznámit s výukou na odborných středních školách, žáci z SŠ taktéž se systémem a výukou na VŠ. Jedná se o jednu z forem motivace a náboru na příslušné školy.

ZST má na druhé straně jiný charakter soutěže, vychází ze zájmového neformálního vzdělávání, má široké možnosti využití a její absolventi se taktéž profitují v odborných školách, ale širšího zaměření, ne, jen lesnického.

Jestliže jsme vzbudili v dětech zájem a zápal pro přírodu, cit pro potřeby ochrany našeho životního prostředí, je naší povinností ukázat jim cesty, jak napravit chyby předcházejících generací a nově získaný postoj k přírodě v nich upevnit. Obě tyto soutěže v hledání správných cest dětem a mládeži ve velkém míře napomáhají.

Mgr. Jarmila Vaníčková, KMM

POROVNÁNÍ A SROVNÁNÍ ZST A YPEF V DATECH

Data	ZST	YPEF
Vznik, historie	1970 = 56 let	2010 = 16 let
Organizátor soutěže	ČMMJ a OMS.	Zaštiťuje Česká les. společnost, MŠMT je klasifikována v seznamu soutěží, Ministerstvo zemědělství – projekt, odborné lesnické školy.
Účastníci soutěže	Kroužky, kdokoliv z veřejnosti, ZŠ 3. - 9. třída, 8 až 15 let.	ZŠ 6. - 9. třída, 12 až 15 let. SŠ 1. - 3. ročník do 19 ti let.
Počet soutěžících	Soutěž jednotlivců, veřejnost, zástupci okresů. Každý rok se počty mohou měnit. Asi 4 000 .	Soutěž tří členných družstev, zástupci jednotlivých škol, 1752 soutěžících.
Sytém soutěže	Místní kolo 250 kroužků, 80 okresních kol organizují OMS, 1 národní kolo organizuje ČMMJ.	Místní kola organizují Lesní správy, 50 okresních kol 4 SŠ, regionální kola 2 VŠ, 6 regionálních a národní kolo, 1 mezinárodní kolo 12 států.
Hodnocení soutěže	Teoretický test 50 až 100 otázek. Praktická poznávací stezka 120 až 150 přírodních exponátů. Pokud je shoda, o vítězi rozhoduje praktická část, stezka.	Teoretická část 20 otázek, Praktická část 20 exponátů z lesnictví a přírodnin. Znalost anglického jazyka, užívá se pouze v národním kole. Pokud je shoda, o vítězi rozhoduje los.
Zaměření, téma	Každoročně stejné, botanika, kynologie, zoologie, péče o zvěř a přírodu, střelectví, lovectví, pobyt v přírodě, první pomoc.	Každoročně se mění téma soutěže. V r. 2026 je Význam lesů a lesnictví v současné době.
Hodnotící týmy	KPK OMS, ČMMJ, organizační skupina národního kola.	Členové národní koordinační skupiny YPEF.
Cíl soutěže	Všeobecná přírodovědná všestrannost zaměřená na myslivost pro širokou dětskou veřejnost.	Odborná zaměřenost na les a lesnictví, pouze jako součást vzdělávání v ZŠ a SŠ.
Závěr	Obě soutěže mají svůj charakter, význam, speciální zaměření. Soutěž je zaměřena jen na děti v ČR.	Navzájem se velmi dobře doplňují, účastníci YPEF jsou i účastníky ZST. Soutěž je mezinárodní s účastí 12 ti států.

Zdroj: údaje zpracované z propozic soutěží